

27.5.2025

EJ 2/2025 vp - E 31/2024 vp

Eduskunta
Hallintovaliokunta
hav@eduskunta.fi

Lausunto EU:n tulevasta monivuotisesta rahoituskehyksestä (2028+) ja Suomen ennakkoaiikuttamisesta

Keski-Suomen liitto kiittää mahdollisuudesta lausua näkemyksiään EU:n tulevaan monivuotiseen rahoituskehykseen ja Suomen ennakkoaiikuttamistyöhön.

Ehdotuksemme hallintovaliokunnan huomioitavaksi:

- Koheesiopolitiikan tulee jatkossakin perustua aluelähtöisyyteen ja alueilla täytyy olla vahva rooli koheesiopolitiikan suunnittelussa ja toimeenpanossa. Suomessa koheesiopolitiikan toimeenpano on maakunnissa (NUTS3) ja kunnalliseen itsehallintoon perustuvat maakunnat vastaavat alueiden kehittämisen suunnittelusta.
- Rahoituskehyn joustavuutta ei tule toteuttaa pitkäjänteisen kehittämisen kustannuksella. EU:n rahoituskehyksessä täytyy korostaa kokonaisturvallisuuden ja kriisinsietokyvyn pitkäjänteistä kehittämistä, jotta jäsenmaat ja alueet olisivat entistä valmiimpia kohtaamaan ennakoimattomia haasteita.
- Koko Suomi on EU:n itäistä ulkoraja-alueita ja itärajan sulkeutumisen vaikutukset näkyvät kaikkialla Suomessa. Ulkoraja-alueiden tarvitsema erillirahoitus on hoidettava erillään koheesiopolitiikasta ja kansallisesta kirjekuoresta.
- Kilpailukykyrahoituksessa on tärkeää huomioida koko innovaatioketju sekä alueelliset innovaatioekosysteemit, jotta rahoituksella olisi mahdollisimmat laajat kansantaloudelliset vaikutukset.
- Tuloperusteisten mallien laajempi käyttöönotto voi lisätä rahoituksen vaikuttavuutta ja keventää hallinnollista taakkaa. Sen sijaan päätöksenteon keskittäminen ja etäännyttäminen yrityksistä ja kansalaisista heikentävät vaikuttavuutta ja viranomaisten palvelujen tasoa.
- Maaseudun kehittämisen rahoitus (CAP pilari II) kuuluu luontevasti alue- ja rakennepoliitiikan rahastojen yhteyteen, ja sen aluelähtöinen toteutus maakuntien ja Leader-ryhmien toimin tuo vaikuttavuutta ja paikallista omistajuutta.

Koheesiopolitiikka

Kannatamme vahvasti jatkokirjelmän mainintaa, jonka mukaan Suomen tulisi ennakkoaiikuttamistyössään painottaa koheesiopolitiikan välineiden soveltamista innovaatioihin, puhtaaseen siirtymään

ja osaamisen kehittämiseen. Nämä tukevat Suomen talouskasvua ja alueiden uudistumista sekä lisäävät rahoituksen vaikuttavuutta.

Painotamme lisäksi, että rahoituskehystä ja sen kansallista valmistelua tulee tehdä EU:n läheisyysperiaatetta noudattaen. Alueet, erityisesti maakuntien liitot, on otettava aidosti mukaan valmisteluun, koska ne vastaavat aluekehityksen suunnittelusta ja toteutuksesta kunnallisen itsehallinnon pohjalta. Tällä hetkellä valtioneuvoston valmistelussa on havaittu puutteita.

Valtioneuvoston kanta korostaa EU-rahoituksen laskennallisia, finanssipoliittisia arvioita ilman vaikutusanalyysiä. Se jättää huomioimatta esimerkiksi sen, että koheesiorahoituksella vahvistetaan yritysten ja tutkimuslaitosten kykyä hakea komission suoria tukia Horisontti -ohjelmasta. Suomen kanta ei myöskään voi perustua valikoivaan lähestymistapaan, jossa vältetään lisärahoitusvastuita, mutta toivotaan silti EU:n roolin kasvua globaalina toimijana.

Koheesiopolitiikka on Suomessa keskeinen kasvun ja kilpailukyvyn rahoitusväline, eikä sen kokonaisvolyymin voida siksi pienentää. Koheesiopolitiikan varat kohdistetaan Suomessa yritysten investointeihin, TKI-toimintaan ja osaamisen kehittämiseen. Koheesiopolitiikan saantia täytyykin arvioida investointina, sillä jokainen koheesiopolitiikkaan investoitu euro kasvattaa 1,3 euroa BKT:tä vuoteen 2030 mennessä ja jopa kolmenkertaisen määrän vuoteen 2043 mennessä (ks. komission 9. koheesioraportti).

Jos Suomen saanti koheesiopolitiikan rahoituksessa pienenee, on Suomen valmistauduttava kansallisesti korvaamaan syntynyt vaje, jotta edes nykyinen TKI-rahoituksen kokonaistaso säilyy.

Kansallinen kirjekuori ja tulospäätökset

Komission suunnittelemat jäsenvaltioiden kansalliset kirjekuoret (single plan) ovat Suomelle ennestään tuttuja, sillä Suomi käyttää jo nykyisin yhtä kansallista ohjelmaa koheesiopolitiikan rahastoille (EAKR, ESR+, JTF). Jatkossa on erityisen tärkeää varmistaa, että aluelähtöisyys ja maakuntien rooli säilyvät edelleen vahvoina suunnittelussa ja toimeenpanossa.

Tulospäätökset mallit voivat olla oikea tapa keventää hallinnollista taakkaa, toisin kuin päätöksenteon keskittäminen tai vieminen kauemmas yrityksistä ja kansalaisista, mikä vain heikentää rahoitukseen vaikuttavuutta. Kannatamme tulospäätöksiä malleja, jotka palkitsevat vaikuttavuudesta.

Jäsenvaltion suunnitelma edellyttää kuntien, kaupunkien ja maakuntien liittojen tiivistä kytkemistä rahoituksen kärkein ja tavoitteiden määrittelyyn sekä kansallisiin keskusteluihin eurooppalaisesta ohjauksesta ja maakohtaisista suosituksista.

Kilpailukyky

Kannatamme jatkokirjelmässä esitettyä kantaa, jonka mukaan kilpailukykyrahoitusta tulisi kohdistaa innovaatioketjujen kehittämiseen sekä tutkimustulosten kaupallistamiseen. Nämä toimet kehittävätkin alueellisia innovaatioekosysteemejä, jotka toimivat alustana innovaatioketjuille ja tulosten kaupallistamiselle. Vaikuttavuuden lisäämiseksi kilpailukykykypoliitiikan jalkauttamiseen tarvitaan myös koordinaatioita sekä yhteistyötä alue- ja paikallistason kanssa.

Itäraja ja turvallisuus

EU:n koheesiopolitiikan painopisteissä on huomioitava pohjoisten harvaan asuttujen alueiden NSPA-erityisrahoitus sekä EU:n itäisten ulkoraja-alueiden muuttunut toimintaympäristö. Koska koko Suomi on EU:n itäistä ulkoraja-aluetta, rajan sulkeutumisen vaikutukset näkyvät kaikkialla Suomessa. Ulkoraja-alueiden tarvitsema erillisrahoitus on hoidettava erillään koheesiopolitiikasta ja kansallisesta kirjekuoresta.

Turvallisuus-, kaksikäyttö- ja puolustusalan yritysten kasvu sekä ekosysteemien rakentaminen ovat osa tulevaa koheesiopolitiikkaa. Sotilaallisen liikkuvuuden kehittäminen Euroopassa on tärkeää, mutta se tulisi lähtökohtaisesti rahoittaa eri lähteestä kuin koheesiopolitiikka. Additionaliteetti -periaatteen mukaisesti EU:n panostukset mm. infrastruktuurin rakentamiseen eivät saa korvata kansallista budjettirahoitusta. Kaiken koheesiopolitiikan varoilla rahoitettavan toiminnan tulisi tukea elinkeinoelämää maakuntien omien tarpeiden ja vahvuuksien mukaisesti.

Lisätietoja lausunnosta antaa aluekehitysjohtaja Pirjo Peräaho, pirjo.peraaho@keskisuomi.fi, 040 591 0760.

KESKI-SUOMEN LIITTO

Pekka Hokkanen
maakuntajohtaja